

Wilfried Stroh: De Senecae *Troade* (fabula Monachii A.D. MCMLXXXIII acta)
Moscouiae, d. 9 m. Nou. MMXIII

Duas tragoedias de interitu Troiae Euripides scripsit: *Hecubam* et *Troades*. In illa est caedes Polyxenae, in hac Astyanactis. Ambas fabulas Seneca Ouidium (in met. 13) secutus in unam conflauit, quam *Troada* (i.e. fabulam de Troia) nominauit. Hic titulus in archetypo fuisse cognoscitur; qui aptissimus uidetur, cum res in conspectu Troiae agantur illamque iam primis uersibus quasi personam alloquatur Hecuba (4): ... *me uideat et te, Troia*. Sic autem Seneca argumentum disposuit, ut actus II et IV de Polyxena essent, actus III de Astyanacte, in actu V autem utriusque mors narraretur. Est autem tota tragoedia quasi meditatio mortis.

Actus I (=prologus): Ante ardentis Troiae reliquias **Hecuba** anus philosophatur de magnorum regnorum instabilitate. Neque interitu urbis nimis commouetur, quam in somniis dudum praeuiderit. Magis perculsa est tamen caede Priami senis mariti. Conuocat mulieres Troadas, ut *iusta Troiae* (65) faciant.

Chorus I (mulierum **Troadum** anapaestis) planctum (Graece *kommón*) edit, non nouum, sed iam decem annos solitum fieri: Soluunt comas, nudant brachia et pectora, quae manibus pulsantur. Ac primum lamentantur Hectorem, olim *columen patriae* (124), tum Priamum recens occisum. Denique alio cantum flectit Hecuba praecantatrix: Non miserum, sed felicem esse Priamum, qui cum Hectore in Elysio uersetur (*makarismós*).

Actus II: Talthymbius praeco militibus Graecis narrat Achillem mortuum exisse tumulo iratumque poposcisse, ut Polyxena sibi mactaretur. – Idem **Pyrrhus** ab **Agamemnone** poscit propter merita Achillis. Agamemnon ut dux modestus primum abhorret a sacrificio hominis; sed cum Pyrrhus milites contra eum incitat, paene mortem minatur, **Calchantem** uocandum censet: Is et Polyxenam mactandam et Astyanactem de turri deturbandum dicit.

Chorus II (militum **Graecorum** asclepiadeis) quaerit, utrum animae in morte totae obeant an longius uiuere debeant. Cum autem omnes res ui temporis perire uideant, tam animae nocere mortem quam corpori putant.

Actus III in quattuor partes diuisus est: (1) **Andromacha** in somniis ab Hectore marito monita deliberat, ubi **Astyanactem** filium abdere possit. Quod non tam materno amore facit quam quod filium ultorem futurum Troiae et Hectorem rediuiuum sperat. In eius denique sepulchro eum includit. (2) Adest **Vlixes** huic officio a Graecis destinatus, ut Astyanactem ad mortem abripiat. Poscenti autem puerum Andromacha primum se scire negat ubi sit; quod ubi Vlixes ut mendacium deridet, callide iurat illum iacere *inter extinctos*. (3) Credit ei primum Vlixes, tum autem suspiciosus ad fallacias se uertens animum mulieris tantopere terrore percillit, ut de sana mente deiciat. Nam cum minatur se, si filius non detur, sepulchrum Hectoris esse deleturum, non uidet illa id cum morte filii esse coniunctum, sed inepte deliberat, utrum marito magis an filio parcere uelit. Tum denique, cum sepulchrum Vlixes cum armatis aggreditur, quid agatur intellegit seque ad eius pedes abiciens misericordiam implorat. (4) E tumulo exit (ad canticum matris) Astyanax, cuius lacrimis Vlixes non mouetur. Temporis aliquantum tamen matri concedit, quo filio ualedicat eumque ut nuntium ad Hectorem in Orcum mittat.

Chorus III (**Troadum** sapphicus): Incertae, quo quaeque uentura sit, de uariis regionibus Graeciae cogitant.

Actus IV: Helenae a Graecis imperatum est, ut dolis **Polyxenam** ad caedem quasi ad nuptias cum Pyrrho celebrandas perducatur. Quod ea inuita facit. Sed illa uestes nuptiales oblatas recusat. **Andromacha** autem istas nuptias quasi ludibria deridet, Helenam ut causam belli grauissime accusat. Quae primum se defendit, postea lacrimis uicta ueritatem fatetur. Polyxena autem tunc demum se ad mortem ornari libenter patitur. Miserandae magis eae mulieres uidentur, quae nunc, ut Helena nuntiat, singulis dominis Graecis sorte datae sunt. **Pyrrhus** quasi sponsus Polyxenam uolentem uiolenter tamen abstrahit. Quem **Hecuba** frustra sese obiciens deuouet.

Chorus IV (**Troadum** sapphicus): Quam dulce sit in miseriis non solam esse, meditantur. Cogitatione tamen praesumunt tempus mox futurum, quo dissoluantur patriaeque ualedicere cogantur.

Actus V: Nuntius quam fortiter et Astyanax et Polyxena mortem obierint **Andromachae** et **Hecubae** narrat. Nam ille quasi sponte sua in patria regna desilit; haec autem moriens tumulo Achillis quam grauissime incumbit. Deflet Hecubam suam ut superstitis sortem. Tum captivae ad naues uocantur: iam *classis mouet*.

Exempla pueri puellaeque fortissimae denuo demonstrant mortem non ut malum maximum timendam esse. Quod Seneca eo modo ostendit, ut in actu II et III timorem, scilicet mortis, praeualere faciat, in actu IV et V denique maerorem aut luctum, qui tamen magis ad superstites quam ad defunctos pertineat. Actus I affectu paene caret. Egrege autem mores diuersi trium mulierum exprimuntur. – Fabula a nonnullis iure *regina tragoediarum* habita est.

Atze J. Keulen (ed.): *L.A. Seneca Troades* (cum intr., comm.), Lugduni & al. 2001

Wilfried Stroh: „Staging Seneca: The Production of *Troas* as a Philological Experiment“, in: John G. Fitch (ed.), *Seneca*, Oxonii 2008, 195-215